

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 12.

V Ljubljani, v petek 24. marcija 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 9—12 ure dcp. in od 2—4 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

6000 škandalov za narodno stranko.

Cvetno soboto so se navadno nekdanji vračali slovenski državni poslanci z Dunaja. Potrudili so se vsako leto, da so pred odhodom z Dunaja izbirali v ministerstvih kako drobtinico, podobno narodni pridobitvi, in jo prinesli domov — za piruhe. Jako žalostne piruhe so pa letos poklonili slovenskemu narodu kranjski deželni poslanci. Iz deželnega zaklada, v katerega skladatajo zadnje solde ubogi kmetje, obrtniki in delavci, so zopet dovolili 6000 gld. podpore nemškemu gledališču. To ni jedenkrat, ampak 6000krat škandal za stranko, ki se imenuje narodno. Naj navedemo najprej suho poročilo o razpravi v deželnem zboru.

Poročevalec o prošnjah dramatičnega društva in „Theatervereina“ je bil ljubljanski župan posl. Hribar. Kot tak je storil vse, da pokaže potrebo podpore nemškemu gledališču. Boljše bi se ne mogel za nemško stvar vneti niti Dzimski, zato tudi ves čas noben Nemec ni odprl ust. Pustili so slovenskemu radikalnemu Hribarju, da brani njihovo postojanko. Vse je jako iznenadilo, da je načelnik kluba poslancev narodne stranke sam imel pogum, prevzeti poročilo, da se podari 6000 gld. podpore Nemcem. A pozabiti se ne sme, da so pred durmi volitve za občinski svet ljubljanski „Mi pa pripeljemo naših 300!“

Župan Hribar je v svojem poročilu dejal, da govoré za obojno podporo isti razlogi, kakor so govorili dosedaj.

Katoliško-narodna stranka je po posl. Povšetu izrazila željo, da naj se sklepanje o tem predlogu odloži, ker bi bilo želeli skupnega posvetoovanja slovenskih poslancev.

Poročevalec je na to kaj na kratko pobil ta jako umestni predlog s tem, da je jahal na

„klerikalni neodkritosrčnosti“, češ, da je katoliško-narodna stranka itak proti vsemu, kar narodna stranka hoče.

(Leta 1896., ko so „Narodovci“ prvokrat potegnili z Nemci, je pa posl. Hribar konstatoval v dež. zboru, „da so poslanci katoliško-narodne stranke vedno glasovali za podporo slovenskemu gledališču.“)

Poslanec Kalan pravi, da razlogi za podporo „Theatervereinu“ in „Dramatičnemu društvu“ nikakor niso jednaki. „Theaterverein“ je vsekako v ugodnejšem položaju, nego „Dramatično društvo“, ki mora igre prevajati! „Theaterverein“ ima bogato teto, „Kranjsko hranilnico“, in sedaj misli celo na lastno zgradbo gledališča, na katero gotovo ne bi mislilo društvo, ki je v neugodnem denarnem položaju. Ako bi se društvu slabo godilo, bilo bi zadovoljno, da je shranjeno v deželnem gledališču. Jednakost obeh podpor tudi ni pravilna v deželi, v kateri ni skoro nič Nemcev.

Govornik prečita „Slovenski Narod“ z dne 7. decembra l. l., v katerem je dr. Tavčar pisal o provokatorični predstavi nemške igre „Habsburg“ in v kateri dr. Tavčar grozi s posledicami „po deželi subvencioniranemu nemškemu podjetju“. Katoliško-narodna stranka želi, da se pred glasovanjem posvetujejo o zadevi vsi slovenski poslanci. Narodna stranka je bila prej po nje lastni izjavi vezana, glasovati za podporo nemškemu gledališču. Vsekako bi pa bilo sedaj umestno, posvetovati se, če ni po nemškonacionalnem izzivanju vodstva nemškega gledališča narodna stranka rešena obveznosti. Božji volki bi bili, ako bi podpirali zavod, ki na nečuten način žali Slovence. Govornik predlaga, da naj se podpora nemškemu „Theatervereinu“ v znesku 6000 gld. odkloni, in da naj se iz odklonjene svote poviša podpora dramatičnemu društvu od 6000 gld. na 9000 gld., ostalih 3000 gld. pa naj

se da za narodno šolske in gospodarske namene, „Družbi sv. Cirila in Metoda“, „Naši straži“ in drugim za naš narod važnim zavodom. (Živahno odobravanje.)

Poročevalec Hribar pravi, da katoliško-narodna stranka pred leti ni bila tako prijazna slovenskemu gledališču, in da so se zato „narodni“ poslanci oklenili Nemcev. Povedal gosp. Hribar ni, zakaj se jih še sedaj oklepajo, ko je katoliško-narodna stranka voljna, glasovati celo za 9000 gld. podpore „Dramatičnemu društvu“. Hribar je govoril tudi o sv. Duhu, češ, da Kalan ni iz lastne inicijative stavil svojega predloga. (Ta sv. Duh je pa že vsaj 3 leta star, ker je g. Kalan l. 1896. istotako govoril, kakor zadnji četrtlet.) Imenovana nemška predstava se je tudi njemu zdela žaljiva, a iz tega se ne da izvajati (!), da bi se morali znani dogovori razveljavljati. Če bi bila katoliško-narodna stranka razsodna, bi z narodno stranko glasovala za podporo nemškemu gledališču (Klici „Oho“!), a je le neodkritosrčna.

Kalan: Prilike nam dajte, dokazati! Glasujemo za 3000 gld. več!

Hribar: Na oni strani, kjer sedi poslanec Kalan sem gluh.

Klici na galeriji: „Sliši samo na nemško plat!“ — Smeh.

Hribar končno napade še navzočnega knezoškofa, češ, kaj ta tu dela pri tej debati.

Zvršil se je potem pri glasovanju najžalostnejši prizor. Zbornica je zavrgla Kalanov predlog in večina nemških in „narodnih“ poslancev je vstala kot jeden mož ter dovolila nemškemu „Theatervereinu“ sramotni tribut — 6000 goldinarjev.

„Nevezana poslanca Šubic in Božič sta držala „štih“. (Pfui klici na galeriji.) Ker je celo pristašem narodne stranke ob tem sklepu na

Kipar Zajec.

Zanimalo bi morda marsikoga, ako opišemo nekoliko najnovejša dela že znanega mladega umetnika opetovano odlikovanega kiparja Zajca. Kdor se zanima v Ljubljani za umetnost, je gotovo že ogledal relief na cerkvi sv. Jakoba in originalnega satira, ki stoji v ljubljanskem muzeju.

Ustopimo nekoliko v atelje umetnika Zajca. Izraza „atelje“ skoraj rabiti ne smemo, ker prostor, katerega je g. Toman dobrovoljno, ob nedostajanju vsacega drugega dostojnejšega prostora dal na razpolago umetniku, jako malo odgovarja zahtevam tacega prostora. Ob stenah vidimo naslonjena dogotovljena dela umetnikova. Pet je visokih reliefov (haut-relief), ki so namenjeni, da krase cerkev sv. Janeza na Krškem.

Haut-relief ali visoki relief se razlikuje od nizkega ali bas reliefa v tem, da so vse v ospredju stoječe osebe in stvari, kolikor mogoče oklesane poosebljeno ter dobe manj poosebljeno ozadje, česar toliko ne opazimo pri drugi vrsti reliefov. Kakor nam kaže že omenjeni relief na pročelju cerkve sv. Jakoba in tudi zadnja dela umetnika, se mu je najbolj priljubila prva vrsta in utegnila bi postati zanj tipična.

Za oboke nad vrati, na pročelju cerkve sta namenjena dva obokom pristojna reliefa, označujoča jutro in večer. Jutro označujejo trije angeljčki, in sicer levi angeljček trosi zrno na zemljo. To pomeni pač pomlad, to je jutro leta; drugi predstavlja jutrajno pesem in tretji, to je desni, pa jutrajno roso, polivajoč iz cedilke razcvetajoče se cvetice. Ves prizor pa pozlača vzhajajoče solnce.

Ravno na ta način je razvrščen drugi relief — večer. Levi angeljček prinaša pridelek letnega večera t. j. jeseni posodo vina, katero blagoslavlja srednji. Ta v znamenje miru drži v levi roki oljkino vejico, desni speči angeljček pa plava zgoraj s prekrižanima rokama na prsih. Prizor obseva zahajajoče solnce.

Nad tema reliefoma sta dva druga v obliki medaljonov, predstavljata pa dva prizora iz življenja sv. Janeza evangelista.

Prvi nam predočuje skrivno razodenje sv. Janeza. Sv. Janez sedi zamaknjen na obali otoka Sama ter prejema od angelja Mihaela sv. evangelij. V ospredju se vidijo pene in valovi ob obal pluskajočega morja, v ozadju slapa se razprostira otok. Ne glede na res umetniško izvršbo gub obleke in posebno dobro pogodeni izraz obraza zamaknjenega sv. Janeza, mora očarati vsakoga krasna postava mladeniškega sv. Mihaela.

Drugi medaljon predstavlja čudež sv. Janeza pri otrovanem vinu. V sredini stoji mirna veličastna postava sv. Janeza, blagoslavljač z desnico vino in oči ima uprte proti nebu. Iz posode se vije proti strežaju zamorcu sikajoča kača. Strežaj se je pri tem nepričakovanem izidu tako ustrašil, da se mu šibe kolena. Na njegovem prekanjenem obrazu je pa strah tako naravno izražen, da bi človek tega reveža skoraj pomiloval. Nič slabše pa ni izraz strahu pogodil umetnik na obrazih in kretanju tolstoličnega krčmarja in njegove lepe hčerke.

Peti relief je namenjen za zadnjo stran cerkve ter predstavlja sv. Trojico. Pač se to delo glede razvrstitve oseb ne razlikuje od drugih ta smoter obdelujočih umotvorov, vendar pa se mora izreči priznanje umetniku tudi tu, ako se ogledujejo lepo modelirani život in karakteristični glavi. Omeniti moramo, da so trije zadnji reliefi izklesani v dvetretjinski naravni velikosti.

Kakor nam je pravil umetnik sam, bi pač razstavil umotvore, da si jih ljudstvo lahko ogleda, ali ne najde prostora, ki bi bil pripraven v to svrhu. Ako pregledamo slednjič vsa dela g. Zajca, moramo pripoznati, da so, bodisi glede kompozicije, bodisi glede izvršbe posameznostij res umetniško dovršene in smemo pričakovati, da bomo imeli še večkrat priliko, pečati se z njegovimi umotvori.

galeriji zavrela kri, opsoval je dr. Tavčar galerijo s „Smrkovci“.

Deželni predsednik Hein je nato spustil govor, ki je bil kaj malo na mestu in za Slovence naravnost žaljiv. Baron Hein je trdil, da je v igri „Habsburg“ (kjer mrgoli pridevkov: „Deutsche Fürsten“, „Deutsche Pflüger“, „deutsche Kraft“ itd.) historičski faktum, s katerim ne sme biti noben narod razžaljen. Avstrijska državna misel se v igri povdarja na najmarkantnejšem mestu. (Menda misel nemške hegemonije!) S to mislijo bi nastal med narodi mir.

Dr. Tavčar, ki je o igri „Habsburg“ povedal svoje mnenje v „Narodu“, je sedaj molčal, ker za njim je stal dr. Schaffer, pred njim pa Schwegel.

Knezoškof dr. Jeglič povedal je, zakaj je prišel v gledališče. Prav je, je rekel, da se dajo predstave, in prav je, da narod za to svojo izobrazbo prispeva, a dajo se čisto igre, ki prezirajo božje zapovedi, kakor se je prepričal iz ocen „Slovenca“ in „Slov. Naroda.“ On bi bil za podporo samo v slučaju, da se društvi zavežeta, predstavljati igre v onih mejah, ki so predpisane po zapovedih božjih.

Z dovoljenjem 6000 gld. za nemško gledališče je bil zopet jedenkrat od naših „narodnih“ mož temeljito našeskan slovenski narodni ponos. Stranka, ki to dela narodu, je stranka brez vesti in zato ni čudo, da ima primerno glasilo. Včerajšnji „Slovenski Narod“ se je tako daleč spozabil, da je imenoval Kalanov predlog proti podpori nemškega gledališča „nečuveno besedo“, „hujškajočo tendenco“, proti kateri bi bil z obsojevalno besedo moral nastopiti deželni predsednik Hein. Tako daleč je privzela ta skozi in skozi korumpirana klika! Zastonj ni klicala galerija: Sramota! Fej!

Obžalovati moramo pa še posebej, da župan Hribar, ki na nemško stran dobro sliši, za katoliško-narodno stranko nima drugega kot sumničenja. Verjel naj bi bil dani besedi, da bode ta stranka glasovala za podporo, in ako bi bila besedo snedla, potem bi njo zadela obsodba, katera sedaj z vso težo pada na narodno stranko. Ako se pa prijatelju vedno podtika — recimo, da je tudi enkrat grešil — a ima dobro voljo, neokritosrčnost, potem prijateljstvo neha. Slovenski narod ima še toliko razsodnosti, da bode obsodil vsako zvezo z Nemci, ki bi se bila sedaj tem ložje pretrgala, ko narodna stranka sama priznava, da so Nemci v gledališču sramotili in izzivali Slovence.

Deželni zbor kranjski.

Deželni glavar pl. Detela je bolan. Namestu njega predseduje baron Liechtenberg. Mož govori samonemški, a nihče se ne gane. V kranjskem dežel. zboru bi pod nikakimi pogoji ne smelo predsedstvo govoriti samonemški! Slovenski poslanci bi to morali pokazati s tem, da bi nemških pozivanj k glasovanju ne hoteli razumeti.

Četrta seja dež. zbora je prinesla predlog posl. Hribarja, naj vlada izposluje zakon, s katerim se bodo olajšave, ki jih za nove stavbe in prezidave v Ljubljani določata § 1. in 2. zakona z dne 23. junija 1895 podaljšale do 23. junija 1905.

Seja je bila zanimiva še v treh točkah. Poslanec Grasselli je kot poročevalec o poročilu dežel. odbora, grajal dežel. odbor, da se ne ozira na sklepe dež. zbora in da postopa preveč samovoljno. V bodoče naj v svojem poročilu tudi opusti titulature „Hoher Landtagsbeschluss“. Poslanca Lenarčič in Pfeifer sta pri točki „Davki“ ostro grajala postopanje oblasti glede fatiranja dohodkov. Pri točki „zdravstvene stvari“ je poslanec Grasselli grajal vedno spreminjevanje zdravstvenega osobja, na imenovanje Nemca dr. Valente se pa ni nihče spomnil. Naši deželni očetje zborujejo v ro-kavicah, kadar se gre o Nemcih.

Včeraj je bila peta seja. Potrebščina gledališkega zaklada za leta 1899. se je odobrila z 11.300 gld. pokritjem. Nedostatek 456 gld.

O junaškem nastopu „Narodove“ stranke o zadevi podpore nemškemu gledališču poročamo v uvodnem članku. V trenutku, ko v

ostalih deželnih zborih potiskajo Nemci Slovence ob steno, brani župan slovenskega središča jednakost podpor kranjskim Nemcem in Slovencem. Praškega Podlipnega bi križali, ako bi si kaj sličnega dovolil. Baron Hein je tudi posegel v polemiko in sicer zopet z nemškim govorom. Noben poslanec ni temu ugovarjal in ekselenci se je gotovo prijetno zdelo, da more tako nemoten nadaljevati preziranje jezika slovenske večine. Samonemški govor barona Heina se je k zvezi Nemcev in narodne stranke prav lepo podal, ne vemo pa, ako bode baron Hein ob nemškem svojem govorjenju tudi drugi ostal tako malo uvaževan od slovenske strani.

Prošnja županstva v Kropi za uvrstitev okr. ceste iz Podnarta v Kropo med deželne ceste se odstopi dež. odboru v nadaljno poslovanje; istotako prošnja posestnikov s Hinj za novo cesto do Smuke, katero podpira posl. M. Žitnik. — Županstvu v Selcih se za popravo in preložitvev treh občinskih potov dovoli 2700 gld. podpore. — Zdravstvenemu zastopu v Postojni se za zgradbo okrožne bolnice dovoli 1500 gld. podpore. — Prošnja županstva Sv. Jošt za podporo v svrhu gradnje nove občinske poti od Nemilj do okr. ceste se odstopi dež. odboru v rešitev, istotako prošnja posestnikov na Blečjem Vrhu pri Polici za podporo v svrhu naprave vodovoda.

Deželni zbor je vzel na znanje računski zaključek učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1897. Troški so znašali 30972 gld. 61½ kr. — Na znanje se tudi vzame računski sklep normalno-šolskega zaklada za leto 1877. Troški so znašali 385.185 gld. 7½ kr., ki so se večinoma pokrili iz dež. zaklada.

Odobri se obširno poročilo dež. odbora glede pospeševanja vinogradarstva na Kranjskem. Poročilu pouzamemo, da je okuženih še 9174 ha, to je 83%; najbolj prizadet je črnomaljski okraj. L. 1898 se je razdelilo 371.400 ključev in 666.800 korenjakov. Troški so l. 1897. znašali 35.138 gld. 93 kr. mej tem je 27.725 gld. za brezobrestna posojila. Za l. 1899 pa se dovoli 53.987 gld., od tega se bode med vinorejce razdelilo 50.000 gld. brezobrestnih posojil po 200 gld.; država pa bode razdelila 50.000 gld. Pri tej točki so govorili poročevalec vit. Langer, Povše, Pfeifer, Lenkh in Božič.

Prihodnja seja bode dne 5. aprila v sredo po Veliki noči.

Izvirni dopisi.

Od kranjsko-goriške meje, 22. marca. Opravičenim srdom na „Narodovo“ pobijanje s kolom, čitali smo v danes nam došli „Soči“ to-le izjavo:

„Čutim potrebo, odgovoriti „S. N.“ nekoliko besed na zopetni napad v sobotni številki. — „S. N.“ se norčuje z menoj, češ, da sem se proglasil v zadnji številki za „voditelja goriških Slovencev“. — Pred vsem naj rečem, da o tem v „Soči“ ni sledu; „Narod“ je hotel takó razumeti „Sočo“, da me je mogel zopet mrcvariti. Jaz sem že sicer skoro 10 let, rekel bi, v prvih vrstah narodnega gibanja; v najljutejših borbah sem stal na čelu bojnih čet, da so letele na me strupene pušice vseh možnih nasprotnikov, in zavest mi pravi, da moje delo ni bilo brezuspešno, — toda vse svoje delovanje sem štel vedno le kot dolžnost do naroda, o kakem „vodstvu“ pa nisem nikdar sanjal. Iz sobotnega „Naroda“ je razvidno, da ne goji srčnejše želje nego je ona, ki kipi že dolgo v srcih goriškega lahonstva, t. j. da bi me odstranil v zatišje pozabljenosti. Goriški lahoni so bili celó skrupulaci pritožbo na namestništvo, v kateri so me slikali kot najbolj nevarnega starodavnemu miru (!) med Slovenci in Italijani v tej deželi, in zahtevali so, naj me izžene iz Gorice, potem da bo zopet mir. Lahonski listi so poročali, da je bilo do 6000 podpisov na tisti prošnji. Podžupan Kürner je isto trdil lani pred porotniki na Dunaju. Toda taki glasovi v lahonskem taborju, katere moram čuti prav pogosto, so me še utrajevali v prepričanju, da hodim po pravi poti v boju za osvobojo našega ljudstva iz lahonskih krempljev. Lahonsko branje me ni nikdar bo-

lelo! toda vsemu lahonskemu časopisju moram priznati, da se je vedlo nasproti meni veliko poštenje nego „glasilo slovenske inteligence“, kateremu sta bila edino še Obizzijeva „Sloga“ in „Goriški Vestnik“ vredna druga žalostnega spomina. — Da so taki pojavi mogoči na Slovenskem, je tužna istina, ki mora oplašiti vsakogar, ako čuti še toliko veselja in sposobnosti do javnega delovanja, pa tudi ohladiti to veselje onim, ki že delajo. Zategadelj je povsem verjetno, ako se uresniči takó srčna želja „Slov. Nar.“ Jaz prenehám izdajati „Sočo“, „Primorca“, „Slovansko knjižnico“, „Adriatische Post“ itd., opustim sodelovanje, oziroma vodstvo v raznih društvih, in se bom brigal za svoje posle, katere sem doslej zanemarjal na vsej črti, ali pa sem plačeval, da so jih opravljali drugi, kakor so znali in mogli, — potem bo „Slov. Narod“ zadovoljen in Slovenstvo bo rešeno. Pred porotniki pa naj se pokaže v pravi luči „Narodovo“ herostratstvo; njegovih groženj se ne bojim. Svetnik sicer nisem, marveč grešen človek, toda takih grdobij, kakoršnih me dolži „Slov. Narod“, si nisem svest. Zato me prav nič ne plašijo „Narodove“ grožnje. Prav torej: na svidenje pred porotniki.* V „Soči“ pa jaz ne bom več odgovarjal. — Andrej Gabršček.“

Klonila se nam je glava. Vspeh „Narodovega“ zmerjanja naj bi bil, da iz srede goriških Slovencev izgine kar cela vrsta podjetij, ki so za obstoj goriškega Slovenstva potrebna, kakor ribi voda. Ne, tega ne sme biti! G. Gabrščekovega dela goriški Slovenci ne morejo pogrešati, zato naj ne upliva nanj sodba ljudij, katere vse prezira.

Gabrščekova izjava nam jasno kaže, da je „Narod“ zdaj popolnoma osamljen. Na svoji strani nima ne enega izvenkranjskega lista, v Ljubljani pa caplja Dimnik za njim. Vsi slovenski politiki zunaj Kranjske so proti njemu. Drugače tudi ni mogoče, ko se obrača na vse strani skrajno perfidno. Naj se pogleda na Goriško, kako je „Narod“ naravnost pretrgal vsako zvezo z vsemi merodajnimi možmi. „Sloga“ je imela posvetovanje o položaju, informuje razne liste, a „Narod“ se za to ne zmeni in celo infamno zlorabi tako informacijo. Lahko trdimo, da „Narod“ je za vselej zgubljen na Goriškem. — To menda gospoda čuti, — zato si izlija žolč nad Gabrščekom, katerega lože psuje nego na pr. grofa Alfreda Coroninija ali Gregorčiča. Kar je „Narod“ počel proti Gabrščku, to presega vse meje. „Narod“ je pisal o „Slovencu“, da je mojster v častikraji, in to ob istem času, ko je sam dosegel vrhunec prvenstva. Kar smo čitali v „Narodu“ proti Gabrščku, je nekaj tako gorostasno podlega, česar niti najbolj umazani židovski listi niso zmožni! In v resnici priznava Gabršček sam, da irredentovski listi ga niso nikdar le približno tako napadali kakor „Narod“.

Gabrščekovo ime je na Slovenskem povsod predobro znano, saj izdaja 4 časopise in je izdal v 5. letih več knjig, nego jih je sploh izšlo na Slovenskem v istem času. Koliko truda je bilo in je za vse to treba, bi vedel le Gabršček povedati. In temu možu odreka „Narod“ sleherni sposobnost, kakor da ne zna do 5 štetih, sleherni zaslugo in ga obklada z vsemi možnimi priimki. Gabršček je vrhu tega v odborih ali celo na čelu skoro vseh narodnih društev v Gorici, ves napredek od leta 1889. (ko so goriški Slovenci še le začeli napredovati po padcu Tonklija) se je zgodil pod neposrednim vodstvom Gabrščkovim in zdaj je v zahvalo doživel take škan-dale v „Narodu“, čegar nesebičen in marljiv so-trudnik je nekoč bil. Vprašamo: ako se je jednemu Gabrščku tako zgodilo, kdo naj ima še dovolj srčnosti, da se bo upal javno delovati za narodno stvar? Ako ne bo po volji Malovrhu in Tavčarju, pa bo tičal v blatu najnesramnejšega obrekovanja. Obmejni Slovenci, zdaj vemo, kaj je „Narodova“ klika in s tega stališča bomo odslej sodili taktiko „Sloven. Lista“ proti tej golazni.

Kakor čujemo, se je v prostorih „Narodovega“ uredništva že vršila preiskava v tej zadevi in dobili so tudi rokopis znanih zlobnih napadov na g. Gabrščka, kar vsekakor priča o vestnosti „Narodovega“ uredništva napram dopisnikom. — Opomba uredništva.

Iz Šiške, 15. marca. Šiška, London, Pariz, to so tri največje vasi na svetu, dejal je neki šišenski original, meneč s tem, da se v njegovi vasi kreta vse velikomestno.

Socijalni demokrati ali „mokrači“, te klatverne podobe vedno praznih žepov imajo včasih svoj shodek v neki tukajšnji „fajn“ gostilni „na vasi“, kjer se pridružajo, da je treba vsem denar pobrati in ga razdeliti tako, da bodo vsi „glih“. Žalostno je videti, kako najdejo pri takih shodih prostora tudi mladi fantje, kateri se znabiti napijó „mokraške“ modrosti, v življenju vedno z glavo ob steno butati. Seveda je bila doslej sama tuja perjad to mokraštvo, kateremu je zadišalo kranjsko zelje in klobase, sami „eisenponarji in „tajčarji“. Da pa mladi domačini ne bodo potonili v teh rudečih valovih, za to bi skrbeti morala tudi „Čitalnica“, a ima sedaj še druge skrbi. „Vodnikov dom“ tega bi si morala sezidati. Svet za to ima že kupljen skoro 2 leti. Nabralo pa se je denarja zanj — skoro nič. Par soldov priletelo je v blagajnikov žep. Ali to radi tega, ker ni bilo od začetka precej tiste gibčnosti, kakoršna bi bila potrebna. Nekateri v odboru sploh niso bili zato. Toda če se je že enkrat sklenilo, delovali naj bi vsi za to misel z vsemi močmi. Ne imelo bi se gledati na malenkosti in ne s tistim političnim pesimizmom, za katerim hira vse javno življenje. Vzajemna ljubezen do domovja objela naj bi vse pri tem delu. Zamudili pa smo s tem dobo, v kateri se ni bilo toliko narodnega davka, in ko je bila stvar še bolj navdušujoča. Toda — prešlo je, prešlo! Zdaj smo navezani sami nase, ako si hočemo postaviti „Vodnikov dom“.

Dalo bi se k večjemu kaj bolj hitro napraviti, ako bi to ali ono ljubljansko društvo se spomnilo našega revnega bodočega doma in priredilo kak pevski ali zabavni večer ali kaj jednacega ter potem po bratovsko hotelo deliti z nami dobiček. Vsaj smo tudi mi Ljubljani pomagali, kjer smo mogli.

Pogum bi nam dalo to, mi bi se trudili, zidali in dozidali dom na čast rojaku Vodniku, v katerem bi se razlegala lepa slovenska pesem, kraljevala v njem ljubezen, kakor jo je gojil Vodnik sam.

Sicer pa se v „Čitalnici“ razvija precej živahnosti. Priredila je drugi letošnji zabavni večer, sv. Jožefa dan, v gostilni „Pri združenju“. Udeležba je bila kljub sneženemu zapadu jako povoljna in pevci zbrali so se polnoštevilno okrog pevovodje gosp. jur. Svetka in odbora. V nagovoru je prvomestnik pozdravil navzoča in vabil one, ki še niso člani društva, da to postanejo. Glavni povod, da je Čitalnica prišla k „Združenju“ je dal gospodar tega doma, ker se je pridružil Čitalnici. Zbor želel je pozdraviti nove člane, čast. obitelj Pogačnikovo, po pevski navadi — s slovensko pesmijo. Vspored „zabavnega večera“ se je kaj živahno razvijal. Poštni sluga je komaj zmagoval z dostavo šaljivih dopisnic. Čedni in vredni dobitki razdelili so se v 2 tomboli, 10 amb, 7 kvatern, 5 tern in 5 činkvinov. Gospod D. je čital in komentiral Miroslava Vilharja odo: „Po jadranskem morju“. Pesnik upa, da bo Slovan zopet gospodar Adrije. Parobrod pobija to nado. Morje pa mu govori: da bo... Z izredno vstrajnostjo prepeval je mešani zbor in zaključil svoj program z Hug. Sattnerjevo „Vrbico“. Prvi spomladni Čitalnični izlet določil se je na nedeljo po Veliki noči — na Šmarno Goro. V najlepšem redu se je vršil „pevski večer“ na splošno zadovoljstvo. K temu pripomogla je mnogo uljudna in dobra postrežba. V nedeljo 26. marca bode Čitalnica ob 2. uri popoldne priredila predavanje o slovenski pesmi.

Ker opisujem društveno življenje, omenim naj še, kako izvrstna je naša požarna bramba. Vrlo delo gosp. J. C. Juvančiča popolnoma ne umorno delavni gospod Maurer, ki je poln eneržije in ljubezni za to društvo. Z vzornim slovenskim poveljevanjem družji okoli sebe može in mladence, uči jih ljubiti bližnjega in svoj dom. Čast tem možem in vrlemu zapovedovalcu! S tem koncam za danes, prihodnjič kaj več.

Iz Kamnika. Dne 22. marca. — Zadnji dopisnik je nekaterim Kamničanom kar sapo

zaprl. Prizadete osebe še do danes niso iztuhtale v svojih prebrisanih glavah nobenega dopisa za svoj monitör, ki jim sicer tako rad odpira lačne predale. Menda jim je bil to prehud tobak.

Govorili smo preje o Kamničanih, rabiti bi pa imeli neki drugi izraz; kajti vedno so bili naši ljubi sosede z one strani Črničca, ki so pri nas delali največje zgage. Precej dolgo je že, odkar so zadnjega župana — domačina nesli na Žalje. In tudi sedanji občinski odbor diši zelo po tujem. Toda sodimo ga rajši po delih! Seveda smo s temi kmalu pri kraju. Da se je osnovala mestna godba, je vse hvale vredno; četudi ne vemo, zakaj bi morali rediti nemškega kapelnika, S tem pa tudi lahko zaključimo bilanco delovanja našega občinskega odbora. Osobje se je sicer spremenilo, drugo pa je ostalo vse pri starem. Zlobni jeziki govore, da je sedanji župan zastavil svojo častno besedo, da okrajno posojilnico preosnuje v mestno hranilnico. A kaj, saj beseda še ni konj! V odboru okrajne posojilnice sedi cel miš maš skupaj, liberalci, klerikalci, tretji hočejo biti oboje. Jedni so si pa v tem, da posojilnica ni mastna krava.

Govorili smo ravnokar o političnih strankah; toda preveč bi počastili te gospode, če bi hoteli govoriti o njih političnem prepričanju, katero menjavajo od časa do časa kot svojo obleko. Ti gospodje so kapitalistična stranka par excellence. Zato Kamnik ne napreduje.

Še nekaj v ilustracijo narodnjaštva naših ex-psevdo-prvakov. Zadnji čas so se nekateri letih zelo jeli ogibati tukajšnje — notabene povsem narodne-kavarne, mej tem ko so lani zelo pridno podpirali nemčurskega privandranca, ki je imel tedaj kavarno v najemu. Sicer jih nikdo menda ne pogreša, a to se mora pribiti na steno. E, pa kaj hočemo? Saj smo lahko zadovoljni, da ti gospodje, ki — mimogrede rečeno — drug drugemu na frak obešajo, sploh še kako slovensko zinejo.

Materijala imamo še dovolj v rezervi. A vsaka stvar ima svoj čas in vsako stvar je treba prebaviti, posebno če ima kdo slab želodec, kot Kamničani, ki so se preobjedli neslanega močnika. Torej potrpljenja!

Politiški pregled.

Deželni zbori goriški, tržaški in tirolski bodo sklicani po Veliki noči. Goriški dež. poslanci zahtevajo, da bodi novi deželni glavar Slovenec. Dalmatinski dež. zbor je zaključen, ker se je vlada bala, da se ne oglasi za združenje s Hrvatsko.

Wolf je te dni na raznih shodih opsoval dinastijo. Radi tega je v preiskavi.

Pomnožitev armade — povišanje častniških plač. — Davkoplačevalci, veselite se! Nemški cesar je odgovoril na manifest miru, da je najboljša poročila miru — vrlo velika armada. Po teh nesrečnosnih nazorih se ravna tudi Avstrija, ki meni tudi pomnožiti stalno armado. Koga pa se pri tem spravlja na beraško palico, o tem ne pomislijo gospoda pri zeleni mizi, kjer vodijo narodom usode. — Vrhu tega se imajo t. l. povišati plače — častnikom. Nekoč smo že vzeli v našem glasilu v misel, da so avstrijski častniki že tako najbolje plačani v celi Evropi. Vender pa ta gospoda še nimajo zadosti. Ker se je ubogim uradnikom preteklo leto nekoliko opomoglo, menijo sedaj gospodje v uniformi, da pridejo za uradniki še sami na vrsto. Toda kje dobiti denarja? Z avstrijskimi davkoplačevalci se bode zgodilo, kakor s tistim oslom, na katerega je gospodar toliko časa nakladal bremena, da se je uboga žival zgrudila na zemljo. Opozorili smo o svojem času slovenske poslance, naj se upro z vsemi silami povišanju častniških plač. — Kako se naklada na uboge avstrijske davkoplačevalce, razvidno je iz naslednjih statističkih podatkov.

L. 1868. je bilo dohodkov 300	troškov pa 325	milijonov gld.
• 1876. „ „ „	392 „ „	430 „ „
• 1880. „ „ „	522 „ „	432 „ „
• 1885. „ „ „	522 „ „	325 „ „
• 1890. „ „ „	566 „ „	582 „ „
• 1895. „ „ „	637 „ „	639 „ „
• 1898. „ „ „	722 „ „	721 „ „
• 1899. „ „ „	760 „ „	760 „ „

Te številke same govore ali bolje rečeno kriče. V teku 30 let so narasli stroški za 435 milijonov goldinarjev!

Češki poljedelci in razoroženje. Kmetje na Češkem se pridno organizujejo ter dajejo svojim zadevam v javnosti izraz. Tako so 12. t. m. imeli v Olomucu velik shod, na katerem je bila mej drugim sprejeta tudi resolucija o mejnarodnem razoroženju in svetovnem miru. — Prvi je sprožil to prekrasno misel gospodar ogromne Rusije, car miru, in za njim se oglašajo prvi zopet Slovani, priprosti češki seljaki. Pač jasen dokaz o miroljubivosti slovanske naravi. Beseda o svetovnem razoroženju je mogla priti le iz slovanskih ust, sebični John Bull ali nasilni teutonski poslanec bi je ne mogel izpregovoriti nikdar!

19 milijonov deficita ima za leto 1899. kraljevina češka. Centralizem izsesava in uničuje, a potem še kličimo s socijalnimi demokrati: „Slava centralizmu“.

Prusko nasilje na Poljskem. Dan na dan prinašajo poljski listi vesti o teutonskem nasilstvu med Poljaki. Posebno gorki so Prusaki poljskim učiteljem. Tako beremo, da je bil ta in ta učitelj kaznovan, ker je občeval v svoji družini v poljščini, ta in oni kazensko prestavljen, ker je poučeval privatno v poljskem jeziku. — Pač res; od baltskega pa do jadranskega morja tlačijo Slovanstvo, kakor mōra potomci Cimbrov in Tevtonov. In narod, ki noče videti poleg svoje nobene druge prosvete, ki potiska po luči in svobodi hrepeneče narode v noč barbarstva, tak narod naj se imenuje „kulturvolk“?! Tak „kulturvolk“ so tudi Culukafri. — V dopisu „Slov. Rozhleda“ se javlja, da je pruska vlada izdala reskript, s katerim se ukazuje učiteljem (vzlasti med Slovani delujočim): 1. Da govore v družini z ženo in otroki nemški. 2. Da se njih otroci nauče za prvo spoved in sveto obhajilo potrebnih verskih resnic in nauk v nemščini in 3. Da glasujejo pri volitvah za Nemce. Tako nasilje je le v Prusih mogoče!

Nemški Židje in ruska vlada. Nemški Židje ne morejo več tako lahko v notranjo Rusijo. Poleg potnega lista se zahteva od potnikov tudi spričevala, da so kristjanje. Kdor se ne more izkazati kristijanom, obrniti jo mora, od koder je prišel. — Kako bo radi tega zopet zašumelo po židovsko liberalnih listih! Morda bode tudi „Narod“ kričal: „Svoboda je v nevarnosti!“

Domače novice.

Hajló narodni stranki se razlega po ljubljanski kazini. Wolfovci, ki so prisegli „Ver-nichtungskampf den Slaven“ — in tem se prištevajo tudi nemški deželni poslanci, zbrani vsi okoli novega „Deutscher Verein“ — rajajo veselo, da jih pri njihovem plemenitem boju zoper Slované tako čvrsto s tisočaki podpira stranka kranjskih Ivanov, bivših in sedanjih načelnikov „Sokola“.

Nemški protestant in verski zaklad na Kranjskem. Pri finančni prokuraturi na Kranjskem je razpisano mesto finančnega svetnika. Za to mesto se pogaja tudi tajnik finančne prokuratorie v Trstu, Dr. Neuscheller, pristen Nemec in protestant, in ima, kakor se nam iz zanesljivega vira poroča, veliko zaslombe v merodajnih krogih. Njemu je tako rekoč mesto zagotovljeno, če tudi nastopajo stareji, popolno usposobljeni, odlično kvalifikovani soprostitelji. Finančna prokuratura je poklicana, zastopati katoliški verski zaklad in sploh gospodarske in pravniške cerkvene zadeve, in to zastopstvo naj se izroči protestantu, ki ne ume našega jezika! — To je pa uže najvišja stopinja brezbriznosti, temu se mora odločno upreti, kateri ima kaj upliva, in ki je poklican zastopati narodne in cerkvene koristi.

Javno vprašanje. Kaj je uzrok, da ljubljanski magistrat ne skrbi, da bi se delale gazi in hitreje spravljal sneg z ulic? Ali se ne privošči delavcem, da bi kaj zaslužili? Ali ni zadosti 20 % naklade na davke?

800 000 goldinarjev kranjskega denarja je posedila „Kranjska hranilnica“ na neko hiso

na Dunaju, v kateri igrajo „tingl tangl“. Listi poročajo, da zdaj „tingl tangl“ poje „Kranjski hranilnici“, ker posestnik one hiše utegne napovedati bankrot. Pri dolenjskih železnicah je bila pa „Kranjska hranilnica“ bolj previdna. Tu se je tako osigurala, da so dolenjske železnice vedno pasivne.

K uradovanju c. kr. sodišč na Spodnjem Koroškem. Piše se nam iz odvetniških krogov: Ljudje se čudijo, kakaka gorostasna slovenščina se je rabila in pisala pred leti po c. kr. in drugih uradih v slovenskih pokrajinah. Te dni dobil sem nek odlok v roke in mislil sem, ko sem ga prebral, da mu moram pripisovati zelo častitljivo starost. A čudom sem se čutil, ko si ta odlok natančneje ogledam in vidim, da ga je izdalo c. kr. okrajno sodišče v Beljaku dne 31. decembra 1898. pod opr. štev. S 17/98 — 73! Da svoje začudenje opravičim, evo celega odloka: S 17/98 — 73 „Izvirnikte priglasbe se konkurznemu komisariju gospodu c. kr. sodnijskui predstojniku Jožef Hirschmanu v Beljaku prepis s prilogo konkurnemu mase vervaltarju gospodu Dor. Arnold Clementschitsch adventnik s. Beljaku izroča in po robriki se gospod Dor. Josip Furlan adventnik v Ljubljani obvesti c. k. okrajno sodišče v Beljaku z dne 31. decembra 1898. Hirschmann l. r.“ Tako slovenščino rabijo gg. c. kr. sodni uradniki, ki poslušajo po skoro izključno slovenskih okrajih, kakor je n. pr. okraj beljaški! In ti uradniki naj potem slovenskemu ljudstvu sodijo pravo, ko niti njega jezika ne umejo. Sedaj nam pa hočejo vriniti še nemške uradnike, ki so prebili v Gradcu 1/2 letni kurz iz „slovenščine“, kot slovenščine zmožne! To bode kolobocija! Caveant consules!

Napredek Ljubljane? Na Marijinem trgu v Ljubljani je gosp. Kališ postavil lep steber z naslovi trdk ljubljanskih trgovcev in obrtnikov. Stvar bi bila praktična in čedna, a je precej draga, nečedno se pa vidi, da med narodnimi trgovci vise na strebru Nemčurji in Židi. Ko bi bilo na stebru zapisano le jedno konsumno društvo, bi „Narodovci“ steber gotovo obrnili. Bila bi pač stvar mestnega magistrata, da se na mestnem svetu ne daje preveč svobode Židom in nemškim napisom. Razžaljeni so bili pravi narodnjaki že tačas, ko so se napravila nova stojala za gledališke lepake, kjer se pripoznava Nemcem ista veljava, kakor Slovencem.

„Südmarke“ podružnica v Ljubljani je dala v preteklem letu podpore 82 ljudem. Snuje „Südmärkische Bank“. Knjigotržec Fischer ji daje knjige po znatno znižanih cenah. Načelnik je seve tudi tu dr. Binder, blagajnik je sin slovenskega očeta Černe, ki je postal Nemec, ker se ni hotel naučiti toliko slovenske slovnice, da bi pri skušnji za jednoletnega prostovoljca ne padel. Taki brihtni ljudje hočejo Slovencem deliti — kulturo. Pokažimo jim vrata z „Našo Stražo!“

Na korist domačim igralcam in igralcem slovenske drame bode v nedeljo 26. marca t. l. izvenredna predstava v deželnem gledališču. Igrali bodo „Za pravdo in srce“, domača narodna igra v petih dejanjih iz časa kmetijskih uporov leta 1573. Spisal Anton Medved. Iz posebne prijaznosti sodelujejo: g. Noll, režiser opere, g. Fedyczkowski in g. režiser Inemann. Začetek ob polu 8. uri zvečer. K tej predstavi vabijo najudaneje Danilova, Slavčeva, Ogrinčeva, Danilo, Verovšek, Lovšin. — Beneficijantje so se tekom sezone pošteno trudili, da pribore slovenski drami ugled. Svojo dolžnost so izvršili v polni meri, zato naj tudi občinstvo v nedeljo k njihovem častnemu večeru pride v obilnem številu in s tem pokaže, da nam je treba domače drame in domačih igralcev.

Šmartno v Ljubljani. Poroča se nam, da v Ljubljani dvoje starih revnih ljudij prebiva v pravem pravcatem svinjaku. Postrežemo lahko z imeni, ako bi se jih hoteli usmiliti „Narodovi“ mestni očetje, ki so pri aferi v Šmartnem pokazali, da se jim smilijo v svinjaki stanujoči ljudje.

Grozna nesreča. V Gabrijah pri Šmarjah na Goriškem se je v soboto jutro dne 18. t. m. pripetila velika nesreča. G. kurat Alojzij Bratina je pripravljal za Veliko noč umetalni ogenj.

Tolkel je zmes v kamenitem možnarju z železnim kladivom. Zmes se nakrat vname. Detonacija je bila strašna, pa tudi poškodovanje gosp. Bratine težko. Leva roka z pestjo vred je proč, na desni meziniec in drugi prst, veliko rano ima g. kurat na čelu. Tudi njegova služabnica je ranjena, pa ne tako nevarno. Čudež je bil, da se ni še kaj strašnejšega pripetilo. V trenutku detonacije je kuratorja nečakinja stala pri oknu, a se ji ni nič zgodilo, dočim so prsti g. Bratine leteli na cesto. Telovnik gosp. Bratine je sežgan in ura nepoškodovana, samo verižice ne morejo najti. Ljudstvo govori, da so se stresle cele Gabrije, mnogo šip je zdrobljenih. Zvečer so oba poškodovanca pripeljali v goriško bolnišnico.

Slovensko gledališče. V ponedeljek, dne 20. marca je priredilo dramatično društvo na korist Prešernovemu spomeniku „Prešernov večer“, ki pa žalibog ni privabil toliko občinstva v gledališče, kot bi bilo želito. Na vsporedu so bile sledeče točke: Foersterjeva overtura k operi „Gorenjski slavček“, Stritarjev prizor „Prešernov god v Eliziju“, samospevi, kateri je pel operni pevec gosp. Noll, Aškerčev dramatiški prizor iz Prešernovega življenja „Prešern v gostilni“, „Pri zlatem grozdu“, Ipavčevo veliko kantato „Na Prešernovem domu“ in Prešernov „Krst pri Savici“. Občinstvo je bilo ves večer prav dobre volje in je vsem točkam obilo ploskalo, Ipavčevo kantato so pa morali celo ponoviti.

Sneg nam je prinesel sv. Jožef po dolgi lepi zimi. V Ljubljani ga je padlo že nad pol metra. Drozgi, škorci in taščice so v trumah prileteli v mesto; stradajoči iščejo zavetja po dvoriščih in podstrešjih, več se jih vidi tudi onemoglih in mrtvih. Pomladansko vreme je marsikaterega kmetiča zmotilo, da je že krompir dosadil, a sedaj mu je beli prt prekrižal račune. O velikem snegu se nam poroča tudi iz drugih krajev, zlasti iz Št. Petra.

Nesreča. V železniškem predoru pri Zadorju ob Savi, kidali so trije delavci sneg. Ondi jih je zasačil današnji jutranji vlak, po drugem tiru pa je v istem hipu pridrdrala lokomotiva s snežnim plugom. Umakniti se ni bilo mogoče. Vse tri delavce je stroj zmečkal. Jednega so še malo živega pripeljali v ljubljansko bolnišnico.

Slovenski obrtni zavodi. Iz uradne statistike o avstrijskih obrtnih šolah za l. 1897/98. posnemamo, da je bilo na čipkarski šoli v Bolcu 37 učenk, v Čepovanu 51, v Dol. Oslici 63, v Idriji 30, v Ljubljani pa 73. Šolo za lesni in kamnoseški obrt v Kočevju je pohajalo 20 učencev, v Ljubljani 82 in na Žagi 8; šolo za puškarski obrt v Borovljah pa 27.

Nesreča Slovence v tujini. Vrlega Slovenca, zdravnika dr. Pečnika v Aleksandriji, je zadela huda nesreča, ugriznil ga je stekel pes. Dr. Pečnik se je odpeljal v Kairo, zdraviti se na Pasteurjev način.

Domača umetnost. Vrli občeznani kipar Josip Grošelj v Selcih pri Škofji Loki, izklesal je pred kratkim veličasten kip krvav pot potečega Kristusa. Kip je izklesan iz lepega marzzanskega marmorja, v nadnormalni velikosti. Zveličar kleči ob robati skali, s sklenjenimi rokami. Božanski lepo glavo ima povzdignjeno proti nebu; iz obličja, nad katerim se boči visoko čelo, odseva brezmejna žalost. Lasje se vsipljejo v valovitih korih na ramena. Lepo izdelani plašč v umetnih gubah pada po krasno modelovanem životu. Cela sestava izvrstno vpliva na gledalca, kateremu takoj stopi oni trenutek pred oči, ko Zveličar prosi svojega nebeškega očeta: „Oče! ako je mogoče, naj gre ta kelih od mene, vender ne moja, ampak tvoja volja se zgodi.“ S tem najnovejšim svojim umotvorom, katerega je gosp. Grošelj izdelal za v daljni Wernstadt na severnem Češkem, po naročilu ondotnega gospoda dekana, si boče vrli umetnik tudi v tujini proslavil svoje v domovini že itak sloveče ime. Prijatelje lepe umetnosti, vabimo, naj si ogledajo to delo, predno se odpošlje na določeno mesto.

Slovenska zmaga je bila pri občinskih volitvah v kočevski Dragi uprav sijajna. Nemci nimajo sedaj v obč. zastopu niti jednega za stopnika.

Postojinsko jamo je obiskala v torek nadvojvodinja Gizela z Bavarskega. Tudi v Divači se je mudila, kjer je prenočila v ondotni restavraciji. Včeraj pa je bil v Postojini vojvoda Filip Orleanski.

Nov slovanski politični list bode pričel izhajati na Dunaju. Ime mu bode „Slavisches Echo.“

Štajarsko deželno razstavo prirede l. 1901.

V Veliki Pirešici na Štajarskem so Nemci pri občinskih volitvah propadli.

Nove razglednice. Kranj leta 1660, Škofja Loka l. 1543, Novo Mesto l. 1648, Ljubljana z juga l. 1564. je založil g. Anton Turk, knjigovez v Ljubljani.

Bik je zdivjal v sredo na Izanski cesti, ko je zagledal ljubljansko elektriko. Tako poroča „Narod“. Doma je bil tako ponižen, da so ga vodili napajat otruci.

Razveljaljen sklep. Tržaško namestništvo je razveljavilo sklep tržaškega mestnega zbora, s katerim naj bi se uzidala v mestni hiši spominska plošča na protestni shod županov proti ustanovitvi hrvatskega gimnazija v Pazinu.

Društva.

Društvo hišnih posestnikov se snuje v Ljubljani. Dogovori pripravljalnega odbora nam sicer še niso znani, pričakujemo pa, da bode novo društvo v istej meri varovalo interese hišnih posestnikov, kakor slovenski značaj dež. stolnega mesta Ljubljane.

Poziv. V četrtek, dne 6. aprila, bo v „Katoliškem Domu“ zboroval shod slovenskih gospodarskih zadrug s sledečim dnevnim redom: 1. Nameni kmečkih in obrtnih zadrug. 2. Vzemno delovanje gospodarskih zadrug. Poroča dr. Krek. 3. Konsumna društva in njihovi nasprotniki. Poroča Peter Hauptman. O vsaki točki se bo posebej razpravljalo. Zato vabimo že sedaj vse, ki se nameravajo vdeležiti shoda, naj razmišljajo in se pripravijo, da bo razprava čim najbolj temeljita in uspešna. Povabljeni so v prvi vrsti gospodarske zadruge: posojilnice, konsumna društva in kmečke zadruge. Vsaka zadruga lahko odpošlje članov, kolikor ji drago, samo da se izkažejo z odborovim pooblastilom. Poleg zadrug pa vabimo tudi vse tiste, ki jih zanima zadružništvo na Slovenskem. V medsebojnih prijateljskih razpravah in razgovorih se bo brez dvojbe položil temelj mnogim novim zadrugam. S tem se sesede v nič vse rogoviljenje nasprotnikov, ki ne poznajo drugega sredstva, nego laž, obrekovanje in policijo. — „Glasnik“.

Za razširjenje volilne pravice v mestni zbor ljubljanski bode jutri v soboto dne 25. marca ob 4. uri popoldne javen društveni shod „Slovenskega katol. delavskega društva“ pri Majarončku v Vodmatu. — V nedeljo 26. t. m. popoldne ob 4. uri priredi društvo z istim vsporedom shod „pri Ribicu“ na Izanski cesti. (Kurja vas). Vsi, ki se brigate za volilno pravico, udeležite se mnogoštevilno važnih shodov!

„Pravnikov večer“ ho v ponedeljek dne 27. t. m. ob 8. uri v „Narodnem Domu“ na levo, pri tleh. K obilni udeležbi vabi odbor društva Pravnika.

Javen ljudski shod priredi jutri dne 25. marca ob 3. uri popoldne v Cerkljah „Katoliško politično društvo.“

Plenarna seja odvet. zbornice kranjske vršila se bode v nedeljo dne 26. t. m. ob 11. uri dopoldne v pisarni zborničnega predsednika.

Obrtna zveza za Kranjsko ima svoj občni zbor v nedeljo 26. t. m. ob 10. uri dopoldne pri Virantu. Na dnevnem redu je tudi razgovor o obligatoričnih blagajnah mojstrov.

Tretji koncert „Glasbene Matice“ je podal skupino nabožnih napevov iz 16. in 17. stoletja in dve skupini posvetnih narodnih napevov. Poslednje harmonizovane po M. Hubad-u, deloma po O. Devu in St. Pirnat-u, so ljubi znanci iz loga narodnih popevk, prve pa, t. j. cerkvene, so zazvene kot spomini iz starih časov. Protestantovska, oziroma katoliška doba verskih reform porodile sta cerkvene popevke, katere so nam obranjene v malem številu še v starih molitvenikih, skrbno varovanih v tu in inozemskih

knjižnicah. G. Hubad je uvedel nekaj teh relikvij v spretni harmonizaciji na oder. Bile so nam nove, le iz Kastelčevega katoliškega molitvenika privzeti dve Marijini: „Ave, presvitla Marija“ in „Češčena si Marija“ sta znani že iz Foersterjeve harmonizacije, natisnjeni v „Cerkvenem Glasbeniku“ leta 1878. in sprejeti v „Cecilijo“ Mohorjeve družbe. V koncertni prireditvi je zablestel izza nabožne milobe marsikak biser priprosto in pristrčno zabarvane ljudske duše, vse se sliši kot vsklik iz groba onih vernih, katerim so bile v spodbudo, v uteho, v očiščenje! Vse te napeve nadkriljevala je „Češčena si Marija“ prirejena za dva zbor, v katerih smo videli vso mladež „Glasbene Matice.“ Peli so otročji glasovi kot angeljski slavo Mariji! — Škoda, da se ni ponavljal ta napev, a upajmo, da nam ga „Glasbena Matica“ kmalo zopet ponudi. V posvetnih narodnih napevih nas mika tudi le ono, kar je izraz pristnega človeškega čuta, kar je vzrodilo ljudsko mišljenje, ljudsko čutenje; ljudsko srce, ljudska otožnost. Narodna pesen nam je zrcalo ljudske duše, pravi odlitek narodeve ustrajnosti; zato je obdrža narodna pesem svojo priprosto obliko. Novo harmonizovane narodne pesni so vspele pri izborni dinamiki izvrstno, vender se je vsilil vtis, da so nekatere pesni vsled bujne harmonizacije zgubile svoj narodni značaj. Nad vsemi je dopadla Devova „Meglica“, to je pravi biser narodne pesni, vse je nežno, ljubko na tej popevki, pravo zrcalo je jugoslovanskega mehkega srca. Slovenska umetna skladba je bila zastopana le v Pahorjevem mešanem zboru „Domovina“. Ta zbor je najprvo izvajalo ptujsko slovensko pevsko društvo v Celju dne 17. avgusta 1898, in uže tačas smo hvalili skladateljevo vestnost in nobleso njegove koncepcije. Po svoji izpeljavi spominja zbor na izborni slovenski umotvor, na Foersterjevo „Ljubico.“ Izvrševanje zborovih točk je bilo kot plod neutrudljivega trimesečnega studija odličnega zborovodje g. Hubada znamenite vrednosti, in čestitati je temu, kakor tudi vstrajni požrtvovalnosti pevskega zbora na odličnem uspehu. V instrumentalni glasbi smo slišali le dve točki, proizvajani po društvenem čelistu g. Junek-u in društvenem pianistu gosp. Prohazki. Dvořakov „Andante“ iz koncerta op. 104 s svojim vabljljivimi harmonijami in Poperjev zanimivi „Vito“ sta vzbudila veliko pozornost. Za raznovrstnost vsprejema skrbjeno je bilo tudi po g. opernem pevcu „Nosalewicz-u“, kateri je v ariji Verdijevega „Don Cezara,“ v rusinski pesni „Minajut dnij,“ in v Čajkovskega romanci o „Don Juanu“ pokazal sijaj svojega junaškega baritonbasa, polnega najlepše kovine. Poslušalci so napolnili malo da ne vse prostore obširne dvorane, a so proti koncu pričeli odhajati, kajti koncert je trajal 2 1/2 ure. Priporočalo bi se manj tvarine za koncert, in to bi hasnilo poslušalcem in izvrševalcem v enaki meri. Š.

Zavarovalnica krščansko-socijalne organizacije stopa v življenje; vse potrebno je že pripravljeno. Zavaruje se lahko na dvojen način. Oddelek A zavaruje starostne rente ali pokojnine za starost, oddelek B pa zavaruje dote otrokom. Ker mora zavarovalnica imeti vsaj 200 članov, da zamore začeti poslovati, naj se oni, ki se zanimajo, hitro vpišejo ali prigrasijo. Ta vpis se ne zaveže kaj vplačevati, zato se napravijo pozneje z vsakim članom posebej potrebne pogodbe. O priliki več.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Urejuje Anton Koblar. Letnik IX. — Sešitek 1. Vsebinska 1. sešitka: 1. Fridolin Kavčič: Znameniti Slovenci; 2. A. Koblar: Iz kronike krškega mesta; 3. P. pl. Radics: Kranjski dijaki na nemških vseučiliščih v XVI. in XVII. veku; 4. Simon Rutar: Rimska cesta „Aquileia—Siscia“. — Mali zapiski. 1. S. Rutar: Prazgodovinske izkopine na Dolenjskem; 2. Mat. Pila: Od kod ime Tomaj? 3. I. Vrhovnik: K životopisu slovenskega pisatelja Jurija Gollmayra; 4. Slovenski napisi na stari cerkveni umetnini; 5. Slovstvo.

„Slovensko planinsko društvo“. Slavno ministerstvo za bogočastje in nauk je z razpisom z dne 28. februarja 1899 šte. 158. dovolilo „Slovenskemu planinskemu društvu“ v Ljubljani za leto 1900 v nabavo samovpisujočega tlako-

mera in drugega tlakomera z živim srebrom vedušno podporo v znesku 200 gld., ki se porabijo za meteorološko opazovalnico v Triglavski koči na Kredarici. Objednem opozarjamo še enkrat na zadnji planinski večer v tej zimski sezoni, kateri bode danes ob 8. uri zvečer v gostilniških prostorih „Narodnega Doma.“

V Mošnjah pri Radovljici ustanovilo se je povodom petdesetletnega vladanja našega presvetlega cesarja „prostovoljno gasilno društvo.“ V načelstvo so voljeni gg.: Fran Kocijančič, načelnik, Ivan Reš, podnačelnik, Andrej Jurgele, blagajnik, Ign. Rozman, tajnik.

„Glasbena Matica“ v Novem Mestu priredi v soboto dne 25. marca 1899 v Čitalnični dvorani tretji glasbeni večer. Iz posebne prijaznosti sodelujejo: gđc. Mira Devova (sopran) ter gg.: dr. P. Drachsler (vijolina), J. Junek (cello), P. Lozar (vijola), J. Proházka (klavir), J. Vedral (vijolina) in učitelji ondotne glasbene šole. — Petje vodi gospod koncertni vodja I. Hladnik. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Kmetijskega društva v Dobrépoljah letno poročilo za upravno dobo 1898 je sledeče: V minolem letu je pristopilo 86 zadružnikov. Ker ni nihče odstopil, je ostalo ob konci leta 1898 — 299 zadružnikov, ki so imeli v deležih 2362 gld. 73 kr. Denarni promet: prejelo se je 40.109 gld. 40 kr., izdalo se je 40.047 gld. 56 kr. Skupnega prometa je bilo 80.156 gld. 96 kr. Čistega dobička je bilo 421 gld. 56 kr. ki se dene vsled § 14. zadružnih pravil k rezervnemu zakladu. Rezervni zaklad: l. 1897. je znašal 536 gld. 27 kr. 5%, obresti za l. 1898. 26 gld. 80 kr., pristopnine 86 gld., dobiček za l. 1898 421 gld. 56 kr., rezervni zaklad je znašal ob konci leta 1898 1070 gld. 63 kr.

Poljedeljske komore na Francoskem se vlada resno trudi oživiti. Dotična zakonska osnova je že predložena parlamentu.

Horjulska zadruga je imela v preteklem letu 71.446 gld. 54 kr. prometa. Novih udov je pristopilo 36, tako da je zdaj vseh zadružnikov 266. Čistega dobička je bilo 1103 gld. 72 kr. — Rezervni zaklad od dveh let znaša torej 1825 gld. 95 kr. Te številke govore, da je poslovanje zadruge v dobrih rokah in pač pričajo, kako neotesani so napadi „Slovenskega Naroda“ na zadruge in njene voditelje. Laž ima kratke noge.

Razne stvari.

Nekaj za nabiralce starin. Piše se nam: V nemškem ilustrovanem časniku „Buch für Alle“ iz leta 1894 sem čital zanimiv članek V. pl. Lychdorff-a „Allerlei Antiquitäten“. Iz tega spisa povzamem sledeče, kar bo tudi naše zbiralce starin zanimalo. „Posebno vrsto izdelkov je gojil neki Iv. Sch.; bil je specialist v izdelovanju skrinj. Kjer so podirali kako hišo, tam je bil Sch. na mestu; kupil je stara vrata, pode itd., vse to je vporabil kot material za stari les. Iz tega je potem izdelaval takozvane „Brauttruhen“ v nekem posebnem slogu. Te skrinje je pošiljal na Kranjsko, kjer jih je razstavil v izbah nekaterih spekulativnih kmetov. Tu so jih „našli“ nabiralci starin ter jih za drag denar kupovali. Kinetič je dobival odstotke in nekateri izmed njih so imeli kar po 20 skrinj pod streho „v zalogi“. Sch. je bil jako priden mojster in tako originalen v svojih izdelkih, da so „kranjske skrinje“ zaslovelle še za časa, ko je on živel. Množico takih skrinj vidimo lahko dandanes po hodnikih in jedilnicah kranjskih gradov, katerih posestniki se bahajo s tem, da so veliko žrtvovali v to, da se niso umetniški izdelki pridnih prednikov poizgubili izven dežele.“

Denarja kot črepinj. Velike dunajske banke in denarni zavodi delajo vsako leto z velikanskimi dobički. Za minolo leto je imela Anglo-avstrijska banka čistega dobička 1.977.285 gld., na delnico pride po 8 gld., vrh tega dobe še razni rezervni zakladi svoje deleže, glavni svet pa lepe tantieme. Avstrijska deželna banka je imela čistega dobička 2.960.143 gld., dividenda za delnico je 10 gld. Avstrijski zavod zemljiškega kredita je imel čistega dobička 3.237.204 gld., na delnico pride po 37 1/2 frankov. Dunajsko bančno društvo je imelo čistega dobička

3.452.365 gld. Potem ko so si razni siromaki napolnili svoje žepe s tantiemami, je prišlo na delnico po 15 gld., 702.412 gld. se pa prepiše na novi račun. — Židje, ki si razdeljujejo pri bankah te milijončke vsako leto, ne poznajo drugega orodja, kakor škarje, s katerimi odrezujejo kupone. Kmet in obrtnik, ki potrebuje več orodja pri svojem poslu, plačujeta tedaj tudi mnogo večji davek, kakor delničarji. To je tembolj opravičeno, ker delničarjem ne vzame ničesar slaba letina, tedaj tudi država ne sme jemati njim, ampak jemlje naj onim, ki so tega že vajeni. In nekateri cepci pri nas še vedno ne vedo, zakaj smo socialisti.

Socijalni demokratje v svojih lističih radi jemljejo v misel cerkveno premoženje. Židovskih ogromnih kapitalov pa kar nič ne omenjajo, ker jih omenjati ne smejo. Kdo bi potem dajal peneze za „organizacije in agitacije“? Kdo bi plačeval pivo, vino, smodke? Tako ima židovski velekapitalist Königswarter večje premoženje, nego 10.000 katoliških cerkv v Avstriji! Podjetnik dunajskega tramvaja, Reitzer, ima več letnih dohodkov, nego vse katoliške cerkve na Avstrijskem. Znani denarni kolos Rotschild, ima iz severne železnice in ostravskih rudorovov. vsako leto do 20.000.000 goldinarjev dohodkov. Vse njegovo imetje pa cenijo približno na 15 tisoč milijonov frankov. Toli ogromnega denarja oziroma imetja ima samo en žid!

Češki krščanski socialci predstavljajo v svojih društvih pridno dobre, pa poštene igre. Tako se podaje priprostemu ljudstvu obilo zdrave in tečne dušne hrane. Tudi slovenski krščanski socialci so jih pričeli posnemati.

Darila.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali: Gospod veletržec in predsednik kupčijske in obrtne zbornice v Ljubljani Ivan Perdan kot založnik užigalic družbe sv. Cirila in Metoda zopet 200 gld. — Vesela družba pri Sv. Petru v Ljubljani 1 gld. 14 kr. — Slavna Posojilnica v Slovenski Bistrici 20 gld. — Iz nabiralnika v gostilni g. Frana Prelovca v Idriji 4 gld. 31 kr. — Slavna Posojilnica v Zgornjem Tuhinju 5 gld. — G. Egid Jeglič na Selu pri Breznici iz nabiralnika 3 gld. 70 kr. — Gospa Helena Čadež, posestnica v Poljanah, iz nabiralnika 4 gld. 50 kr. — Slavna Posojilnica na Dolu 5 gld. — Iz dr. Čučkove zapuščine 70 gld. — Izvenakad. podružnica v Gradcu po g. Fr. Hrašovcu 80 gld. — O tej priliki javljamo veselo vest, da je družba sv. Cirila in Metoda zadnji teden jako ugodno kupila v deželni deski štajarski vpisano graščino na Muti s krasnim parkom blizu župne cerkve, da postavi ondi brambo proti presilnemu navalu nemštva. Z izrednimi darovi naj vsi in zlasti štajarski Slovenci podpró družbo, da bode mogla dovršiti lepo nalogo.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Za „Našo stražo“. Vid Janžekovič, kapelan v Čadramljah, pošta Oplotnica poslal tretji petak ustanovnine.

Kostenica in trganje po udih.

(Gicht und Rheumatismus.)

Izveleček iz priznanih pisem.

Nad 20 let me je trgalo po rokah in nogah, z Okičevim lekom za skrnino sem pa ozdravel.

Peter Bayerl, krojaški mojster, Weilheim, Bavarsko.

Vaše blagorodje! Rad Vam izpričujem, da je Wörishofenski lek za skrnino to, kar pove njegovo ime, in to spricalo lahko porabite kadar in kjer hočete.

Peter Dorner, kapelan, Windischmatrei, Tirolsko.

Celih 14 let sem bolehal za kostenico. Na rokah so se mi napravile boleče bunke. Pitati so me morali zadnji čas kakor otroka. Popolnoma me je pa pozdravil Okičev lek za skrnino in tudi bunke so izginile.

Iv. G. Bader, gostilničar pri »Kroni« v Wörishofenu.

Radostno poročam, da je Vaše zdravilo proti skrnini nekemu 69 let staremu možu, ki že 28 let trpi na skrnini in je že neštivilno sredstev porabil proti tej bolezni, vsled katere ni mogel že nad jedno leto rabiti noge, ter je moral prestati nepopisne bolečine, še najbolj pomagalo.

P. Angelus Sattler, superior kapucincev v Gradcu. Centralni mirodvor.

Pred nekaterimi meseci naročeno Vaše zdravilo proti skrnini mi je vsestransko dobro služilo ter prosim poslati mi še po nekaj zavojčkov.

Aleksander Prosen, župnik v Bistrici na Dravi, Koroško.

Moj ljubi gospod urednik! Vaš lek za skrnino ima velikanski uspeh; odvzel mi je bolečine, ko sem ga prvič rabil. To sredstvo zasluži, da se povsod razglasi, ker bo pomagano mnogim sotrpinom. Prisrčna Vam hvala.

Karol Bitzer, dolgoletni tajnik glavne Kneippovega društva v Wörishofenu.

Natančnejša izvestila daje brezplačno iznajditelj tega leka J. Okič, urednik lista »Kneipp-Blätter« v Wörishofenu.

Moka

iz mlina

Vinkota Majdiča v Kranju

oddaja se po

en gros cenah v plombiranih vrečkah

po 10 in 15 kil v prodajalni

Maksa Domicelja v Ljubljani

na Rimske cesti

vis-à-vis Gorupovim hišam.

Dostavljanje na dom brezplačno.

Plombe originalno mlinске.

Moka oddaja se tudi v vrečkah po 50, 85 in 100 kil 40 (3-1)

Opozarja se, da priznava izvrstni izdelek prvega domačega našega mlina dandanes tudi na tujem uspešno tekmuje z izdelki vseh ogerskih mlinov.

Cerkvena mizarska dela.

Podpisane izdelujem zlasti **cerkvene klopi**, **spovednice**, **okna**, **vrata** in **klečalnike** po vzorcih in lastnem načrtu ter se za taka dela priporočam čast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom. Zagotovem izvrstno delo in nizke cene. Že desetim cerkvam sem izdelal klopi v največjo zadovoljnost.

Da je moje delo res trdno in lepo, pričujejo klopi po farnih cerkvah v Dobu, Radomljah, na Rovu, Brdu, Goričici, v Moravčah, Pečah, Komendi, pri Sv. Jurju pri Kranju in v novi cerkvi v Vodicah, pa spovednica na Holmeu.

Ravno sedaj izdelavam cerkvene klopi za farno cerkev v Čemšenik.

Postavljanje novih klopi v cerkvi traja le 5 do 6 dni.

Josip Stupica na Viru,

pošta Domžale.

48 (41-1)

Najnižje cene.

Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,

tovarna dežnikov,

Ljubljana, Mestni trg 15.

21 (48-7)

Gabr. Piccoli,

lekarnar „pri angelu“,

dvorni založnik

Nj. svetosti papeža Leona XIII.

v Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brezje na Sp. Štajerskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta Vasa tinktura za želodec, katero je rabila že cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se Vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da Vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter Vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno škatljico tinkture za želodec z 12 steklenicami in jeden lonček Glicerine Crème.

S spoštovanjem

Tomaž Dobek,

Pošljite mi s poštanim povzetjem pod spodaj stoječim napisom 24 steklenic izvrstne »želodčne esence«, ki se rabi z najboljšim vspehom.

Jožef Černko, župnik,
Vuhred. — Štajarsko.

Pošljite mi s poštanim povzetjem 12 steklenic Vase želodčne tinkture. Naš g. župnik Belec jo vsakemu bolehnemu prav gorko priporaja in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

Ivana Vidas

pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istria

Gričar & Mejač

v Ljubljani,

Prešernove ulice številka 9.

izpopolnila sta svojo zalogo z najmičnejšimi
prekrasnimi

novostmi

namenjenimi

31 (4-4)

za pomladno in poletno dobo.

Zaloga pravih pariških in berlinskih modelov.

Slovenci, segajte po domačem blagu!

Kmetijsko društvo v Dobrépoljah izvaža poleg pridelkov kmetijstva tudi lepo prekajene

kranjske gnjati in plečeta

ter popolnoma masten in dobro obležan

➔ **Sir,** ➔

27 (5-5)

delan po ementhalskem načinu. — Vsa naročila se izvršujejo točno po pošti ali želez icl. — Sir se oddaja tudi v manjših kosih.

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška **cerkvena dela**

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobni spomenikov

35 (10-4)

preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, kat- ra točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Najnovejši!

Grobni okviri

Najnovejši!

istotako trdni, kakor kamen, po najnižjih cenah.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

25

prešano opeko za zid

navadno opeko za zid

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

Mizarska in rezbarska obrt.

Martin Primožič,

v Ljubljani, Igriške ulice štev. 8.

priporoča se v izvršitev

vsakovrstnega pohištva in cerkvenih del,

kakor: spovednic, klopij, klečalnikov in altarjev vseh slogov. — Po- hištvene oprave ima vedno v zalogi po najnižji ceni.

Oskrbi in polaga parkete in dešloce najboljše domače trdke. — Načrti in troškovniki brezplačno.

34 (5-4)